

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Tematilsyn

Bekreftelser utført av regnskapsfører- og revisjonsselskap

Kompensasjonsordningen for næringslivet

DATO:
03.05.2022

Innhold

1	Innledning	3
2	Regelverk	3
2.1	Innledning	3
	Kompensasjonsordning 1	3
	Kompensasjonsordning 2 og 3	4
2.2	Nærmere om kompensasjonsordning 2	4
2.3	Nærmere om kompensasjonsordning 3	5
3	Om gjennomføringen av undersøkelsen	6
3.1	Avgrensninger	6
3.2	Utvalg og gjennomføring	7
4	Bekreftelser fra regnskapsførerselskap	8
4.1	Gjennomgang av bekreftelsene	8
4.2	Nærmere om funnene fra regnskapsførerselskapenes bekreftelser	9
4.3	Oppsummering	9
5	Bekreftelser fra revisjonsselskap	10
5.1	Gjennomgang av bekreftelsene	10
5.2	Nærmere om funnene fra revisjonsselskapenes bekreftelser	11
5.3	Oppsummering	12
6	Oppsummering	13

1 Innledning

Aktiviteten i mange virksomheter ble stengt ned eller sterkt redusert som følge av strenge smitteverntiltak under koronapandemien. Myndighetene etablerte flere støtteordninger og andre tiltak rettet mot næringslivet for å avhjelpe situasjonen. Ett av tiltakene var "*midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall*". Ordningen er også kalt kompensasjonsordningen for næringslivet og blir heretter omtalt som "kompensasjonsordningen".

Formålet med ordningen var å hindre at ellers leve- og omstillingsdyktige foretak gikk konkurs eller måtte avvikle sin virksomhet som følge av virusutbruddet og myndighetenes smitteverntiltak. På den måten kunne arbeidsplasser sikres, og foretakene ble gitt tid og likviditet til å tilpasse seg situasjonen.¹²

Kompensasjonsordningen var søknadsbasert og forutsatte at opplysningene som ble gitt, ble bekreftet av regnskapsfører eller revisor gjennom avtalte kontrollhandlinger fastsatt av tilskuddsmyndighetene. Spesifikke kontrollhandlinger måtte gjennomføres for å kunne bekrefte søknadene.

Tematilsynet er avgrenset til gjennomgang av revisjons- og regnskapsførerselskapenes kontrollhandlinger for kompensasjonsordning 2 og 3. Utvalget som danner grunnlaget for rapporten, er 122 søknader fordelt på 15 regnskapsførerselskap og 15 revisjonsselskap. Finanstilsynet har ikke vurdert om foretakene i utvalget driver virksomhet som kvalifiserer til støtte under kompensasjonsordningene, eller innrettingen av kompensasjonsordningene for øvrig.

Finanstilsynets gjennomgang viser at bekreftelsene i det vesentlige er tilfredsstillende utført. Som det fremgår av punkt 4 og 5, er det funnet enkelte svakheter i utførelsen av kontrollhandlingene.

2 Regelverk

2.1 Innledning

Kompensasjonsordning 1

Den første kompensasjonsordningen som ble etablert, ble forvaltet av Skatteetaten og gjaldt for perioden mars til august 2020.³ For at et foretak skulle kvalifisere til støtte, var det blant annet krav om omsetningsfall på minimum 30 prosent. Foretak med stort omsetningsfall kunne få dekket en andel av sine faste, uunngåelige kostnader. Ordningen krevde ikke bekreftelse på søknadstidspunktet, men forutsatte at regnskapsfører eller revisor på

¹ Prop. 70 LS (2019-2020) Lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etc.

² Prop. 31 L (2020-2021) Lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020

³ Lov 17. april 2020 nr. 23 om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall

forespørsel kunne bekrefte at foretak som hadde fått tilskudd på over 15 000 kroner, oppfylte vilkårene.⁴ Det ble utarbeidet kontrollhandlinger for regnskapsfører og revisor som skulle gjennomføres for å kunne bekrefte opplysningene i søknadene.

Denne kompensasjonsordningen inngår ikke i Finanstilsynets tematilsyn siden ordningen baserte seg på at regnskapsfører og revisor sendte inn bekreftelser i ettertid, og at Skatteetaten gjennomførte egne kontroller av søknadene.

Kompensasjonsordning 2 og 3

Som konsekvens av ny nedstenging av samfunnet høsten/vinteren 2020/2021, ble tilskuddsordningen for virksomheter med stort omsetningsfall videreført. Denne bygde i stor grad på den midlertidige tilskuddsordningen som utløp i august 2020. Brønnøysundregistrene fikk ansvar for forvaltningen av den nye ordningen.

Kompensasjonsordningen tar utgangspunkt i at deler av søknadskontrollen ble utført av regnskapsførere og revisorer.⁵ For å minimere risiko for misbruk av ordningen og for å begrense omfanget av tilbakebetalinger og andre justeringer av støtte i etterkant, skulle søknadene derfor bekreftes av regnskapsfører eller revisor *før* utbetaling.

Brønnøysundregistrene videreførte kravene til kontrollhandlinger fra kompensasjonsordning 1 som regnskapsfører eller revisor skulle utføre i forbindelse med bekreftelse av opplysningene.⁶

Brønnøysundregistrenes søknadsbehandling kunne avdekke behov for ytterligere kontroll, videre undersøkelser og oppfølging før det ble fattet vedtak. Det ble inngått avtale med to revisjonsselskap for å kontrollere opplysninger i søknader om tilskudd.

Nærmere beskrivelser av vilkår og kontrollhandlinger i kompensasjonsordning 2 og 3 er gitt under.

2.2 Nærmere om kompensasjonsordning 2

Kompensasjonsordning 2 gjelder for perioden fra september 2020 til februar 2021 og bygger i stor grad på kompensasjonsordningen som ble forvaltet av Skatteetaten. Følgende regelverk og rammer legges til grunn:

1. Lov 18. desember 2020 nr. 156 om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 (lov om midlertidig tilskuddsordning).
2. Forskrift 21. desember nr. 3085 til utfylling og gjennomføring av lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 for tilskuddsperioder til og med februar 2021 (kompensasjonsforskriften).
3. Kontrollhandlinger for perioden fra september 2020 til februar 2021 for revisor og regnskapsfører (publisert på kompensasjonsordning.no).

⁴ Lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall, jf. forskrift til utfylling og gjennomføring av lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall § 4-5.

⁵ Brønnøysundregistrene (BR) – tildelingsbrev for 2021 fra Nærings- og fiskeridepartementet, side 7.

⁶ Kompensasjonsforskriften § 4-3 andre ledd og søknadsskjemaet angir hvilke opplysninger som skal gis i søknaden.

For å motta støtte er det flere vilkår som må være oppfylt. Foretaket må blant annet ha et omsetningsfall på minimum 30 prosent som følge av koronapandemien, ha ansatte, være skattepliktig til Norge, utøve næringsvirksomhet som er omfattet av ordningen, være registrert i foretaksregisteret før 1. mars 2020, ha faste uunngåelige kostnader og ikke være under konkursbehandling.

Regnskapsfører eller revisor skal bekrefte opplysningene i søknadene. De fastsatte kontrollhandlingene er detaljerte og spesifikt rettet for å avdekke feil i vilkårene fastsatt i lov og forskrift for å motta støtte, jf. kompensasjonsforskriften § 4-5. Regnskapsfører eller revisor kan bare bekrefte dersom gjennomførte kontrollhandlinger ikke har avdekket feil, eller om de ikke har kjennskap til at foretaket har gitt uriktige opplysninger. Om feil avdekkes, må foretaket korrigere feilen før søknaden kontrolleres på nytt.

Kontrollhandlingene som regnskapsfører og revisor skal utføre, er delt inn i følgende områder og dokumentasjonskrav:

- **Omsetning:** Dokumentasjon av omsetningen, både perioden det søkes tilskudd for og sammenligningsperioden. Oppstillingen over omsetning skal inkludere kontroll av et utvalg salgsbilag, dagsoppgjør, manuelle poster og korreksjoner for periodene.
- **Andre mottatte tilskudd og inntektssikring:** Herunder gjennomgang av bankkontoer for kontroll av ikke bokførte offentlige tilskudd som skulle vært hensyntatt.
- **Faste uunngåelige kostnader:** Oppstilling som underbygger faste uunngåelige kostnader, samt utvalgt underlagsdokumentasjon per post i oppstillingen.
- **Tapt varelager:** Redegjørelse for hvorfor tapet oppstod, oppstilling over de enkelte varetypene og tilfeldig utvalg av varetyper mot bokføringsbilag.
- **Ordinært resultat før skatt:** Det skal kontrolleres at ordinært resultat før skattekostnad stemmer med foretakets årsregnskap for siste regnskapsår avsluttet før 1. mars 2020. Forbedret ordinært resultat før skatt i januar/februar 2020 kan brukes som alternativ til ordinært resultat før skattekostnad.
- **Foretaket har ansatte:** En a-melding i en gitt periode skal kontrolleres for å vise at det er utbetalt lønn.
- **Betalte skatter, avgifter og forskuddstrekk forfalt før 29. februar 2020:** Søker kan ikke ha restanser forfalt før denne dato og må ha levert skattemelding for merverdiavgift med leveringsfrist i tilskuddsperioden.

2.3 Nærmere om kompensasjonsordning 3

Kompensasjonsordning 3 gjelder for perioden fra mars 2021 til oktober 2021. Følgende regelverk og rammer legges til grunn:

1. Lov 18. desember 2020 nr. 156 om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020. (lov om midlertidig tilskuddsordning)
2. Forskrift 4. juni nr. 1792 til utfylling og gjennomføring av lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 for tilskuddsperioder etter februar 2021 (kompensasjonsforskriften).
3. Kontrollhandlinger for perioden fra mars 2021 til oktober 2021 for regnskapsfører og revisor (publisert på kompensasjonsordning.no).

Vilkårene for å motta støtte er i stor grad videreført for kompensasjonsordning 3, men enkelte endringer ble innført som følge av regler om statsstøtte i EØS-avtalen.

De viktigste endringene som er fastsatt i forskrift for kompensasjonsordning 3, er:

- Det ble innført ulike regler basert på EUs definisjon av små, mellomstore og store foretak. Definisjonen baserer seg på antall årsverk, omsetning og balansesum fra siste årsregnskap. Om søker inngår i konsern, skal beregning foretas på konsernnivå, og ellers skal eierskap mellom 25 prosent og 50 prosent hos søker, eller som søker har i andre foretak, inkluderes forholdsmessig i beregningen.
- Foretaket må ha underskudd i tilskuddsperioden for å søke kompensasjon.
- Mellomstore og store foretak som var i økonomiske vanskeligheter før pandemien, kan ikke søke støtte.
- Det blir gitt kompensasjon for tapt varelager fra og med november 2020 til og med april 2021.
- Foretak som har fått nytt skatteoppgjør etter opprinnelig skjønnsfastsetting, kan søke kompensasjon dersom det er utstedt nytt skatteoppgjør som bygger på innlevert skattemelding for 2019.

Brønnøysundregistrene fastsatte nye kontrollhandlinger for revisor og regnskapsfører som følge av endringene i vilkår for støtte i kompensasjonsordning 3. Kontrollhandlingene er fastsatt etter reglene i kompensasjonsforskriften § 4-5 og bygger i stor grad på de samme kontrollhandlingene som følger av kompensasjonsordning 2.⁷

De nye kontrollhandlingene som kommer i tillegg til dem som gjaldt for kompensasjonsordning 2, er følgende:

- **Små foretak:** For å oppfylle kriteriene til å være små foretak måtte det foreligge en oversikt over hvilke foretak som inngikk i beregningen, og at kriteriet for små foretak var oppfylt basert på ansatte, omsetning og balansesum, samt eiere hvor søker hadde mer enn 25 prosent av eierandelen.
- **Økonomiske vanskeligheter:** Virksomheter som defineres som mellomstore eller store foretak kan ikke ha vært i økonomiske vanskeligheter.
- **Beregnet underskudd:** Foretaket må ha et beregnet underskudd i tilskuddsperioden og hvor ytterligere kontrollhandlinger for lønn, varekostnader, driftskostnader som ikke er fast uunngåelig, og avskrivninger, måtte gjennomføres.

3 Om gjennomføringen av undersøkelsen

3.1 Avgrensninger

Finanstilsynets undersøkelse omfatter som nevnt regnskapsfører- og revisjonsselskapenes utførelse av kontrollhandlingene for bekreftelse av søknader etter kompensasjonsordning 2

⁷ Lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020, jf. forskrift til utfylling og gjennomføring av lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 for tilskuddsperioder etter februar 2021 § 4-5.

og 3.⁸ Finanstilsynet har ikke vurdert om foretakene som har søkt, driver virksomhet som kvalifiserer til støtte eller innrettingen av kompensasjonsordningen for øvrig.

3.2 Utvalg og gjennomføring

Tematilsynet ble gjennomført dokumentbasert, hvor utvalgte regnskapsfører- og revisjonsselskap ble bedt om å sende inn foretakets rutiner, samt gjennomførte kontrollhandlinger med underdokumentasjon for et utvalg bekreftelser.

Utvalget er basert på bekreftelser avgitt frem til 15. oktober 2021 ut fra Brønnøysundregistrenes publiserte oversikt over tildelt støtte. Det var på dette tidspunktet utbetalt ca. 6,9 milliarder kroner.

Utvalget dekker de største regnskapsfører- og revisjonsselskapene, samt et tilfeldig utvalg av øvrige selskap. Totalt er det valgt ut 15 regnskapsførerselskap og 15 revisjonsselskap for kontroll.

Finanstilsynet har mottatt enkelte innrapporteringer i forbindelse med bekreftelser etter kompensasjonsordningen. Disse følges opp særskilt og er ikke en del av tematilsynet.

For regnskapsfører- og revisjonsselskapene som inngår i utvalget, har Finanstilsynet gjennomgått oppdrag for to eller tre foretak, med to bekreftelser per foretak. Bekreftelsene som er valgt ut for kontroll, er fordelt på kompensasjonsordning 2 og 3. Bakgrunnen for utvalget er å dekke flere bekreftelser for regnskapsfører- og revisjonsselskapene som har attestert på flest søknader per 15. oktober 2021.

Antall kontrollerte bekreftelser fordeler seg som følger:

Tabell 1: Oversikt over bekreftelser

	Kompensasjonsordning 2	Kompensasjonsordning 3	Totalt
Regnskapsførerselskap	29	27	56
Revisjonsselskap	44	22	66
Totalt	73	49	122

Kilde: Finanstilsynet

Søknadene som er valgt ut for gjennomgang av Finanstilsynet, er tilfeldig utvalgt og dekker ulike bransjer. De 122 bekreftelsene som er gjennomgått, omfatter søknader der det er utbetalt 598,2 millioner kroner i kompensasjon til 30 foretak bekreftet av regnskapsførerselskap, og 34 foretak bekreftet av revisjonsselskap. Utbetalt beløp varierer fra 16 000 kroner til 87 millioner kroner for søknadene i utvalget.

⁸ Forskrift til utfylling og gjennomføring av lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 for tilskuddsperioder til og med februar 2021, jf. forskrift til utfylling og gjennomføring av lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 for tilskuddsperioder etter februar 2021 § 4-5.

4 Bekreftelser fra regnskapsførerselskap

Autorisert regnskapsførers gjennomføring av kontrollhandlinger og bekreftelse av innholdet i søknad om kompensasjon er underlagt bestemmelsene i kompensasjonsforskriften § 4-5. Autorisert regnskapsfører plikter også å utføre sin virksomhet i samsvar med bestemmelser i medhold av lov og i samsvar med god regnskapsføringsskikk, jf. regnskapsførerloven § 2 andre ledd. Den rettslige standarden "god regnskapsføringsskikk" utfylles av de bransjefastsatte standardene GRFS.

Det følger av regnskapsførerforskriften § 3-2 at regnskapsfører skal kunne dokumentere hva som er utført for hver enkelt oppdragsgiver. Regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 6.1, angir at oppdragsdokumentasjonen skal dokumentere det arbeidet som regnskapsfører har utført for oppdragsgiver.

4.1 Gjennomgang av bekreftelsene

For tre av 30 oppdrag er det ikke utarbeidet en egen oppdragsbekreftelse for regnskapsførerselskapets bekreftelser av kompensasjonssøknadene for oppdragsgiverne eller på annen måte dokumentert at tjenesten skulle leveres. Det er opplyst at i disse tilfellene er den pliktige oppdragsavtalen som ble inngått med oppdragsgiver ved oppstart av regnskapsføreroppdraget lagt til grunn, og at bekreftelsene er avtalt muntlig mellom regnskapsførerselskapet og oppdragsgiver. Finanstilsynet viser i den forbindelse til regnskapsførerloven § 3 første ledd, hvor det fremgår at det skal opprettes skriftlig oppdragsavtale med oppdragsgiver hvor oppgaver som skal utføres for oppdragsgiver, skal angis.

Oversikt over funn fra gjennomgangen av regnskapsførers kontrollhandlinger for å avgi bekreftelse på søknader om kompensasjon fremgår av tabell 2 under. Funnene er nærmere omtalt i punkt 4.2

Tabell 2: Funn i utvalgte bekreftelser avgitt av regnskapsførerselskap

Kontrollhandling	Kompensasjonsordning 2	Kompensasjonsordning 3
Arkivering av dokumentasjon	0	0
Innledende kontrollhandlinger for vilkår for støtte	0	0
Omsetning for tilskuddsperioden	1	1
Omsetning for sammenligningsperioden	2	2
Gjennomgang av bankkontoer for tilskuddsperioden	0	0
Faste uunngåelige kostnader	1	1
Foretaket har ansatte og det er utbetalt lønn mellom august 2019 og september 2020	0	0
Ordinært resultat før skatt i søknaden stemmer med årsregnskap avsluttet før 1. mars 2020	0	0
Betalte skatter, avgifter og forskuddstrekk forfalt før 29. februar 2020	0	0
Skattemelding for merverdiavgift med frist i tilskuddsperioden	0	0
Kontrollhandlinger for små foretak (kun ordning 3)		1
Økonomiske vanskeligheter for mellomstore og store foretak (kun ordning 3)		0
Beregnet underskudd i tilskuddsperioden (kun ordning 3)		2
Totalt antall funn på gjennomførte kontrollhandlinger	4	7

Kilde: Finanstilsynet

4.2 Nærmere om funnene fra regnskapsførerselskapenes bekreftelser

- **Kontrollhandlinger for omsetning i perioden det søkes tilskudd for:**
 - For én bekreftelse har ikke regnskapsførerselskapet dokumentert hvilke salgsbilag, kreditnotaer, korreksjoner og dagsoppgjør som er kontrollert i forbindelse med å bekrefte innholdet i søkerforetakets søknad.
 - For én bekreftelse er kontrollhandlingen gjennomført, men omsetningstallene var byttet om i selve søknaden slik at støtten ble feilberegnet. Ny søknad ble innsendt under tilsynet, og støtten er korrigert.
- **Kontrollhandlinger for omsetning i sammenligningsperioden til perioden det søkes tilskudd for:**
 - For fire bekreftelser har ikke regnskapsførerselskapet dokumentert hvilke salgsbilag, kreditnotaer, korreksjoner og dagsoppgjør som er kontrollert for sammenligningsperioden i forbindelse med å bekrefte innholdet i søkerforetakets søknad. Det er tatt utgangspunkt i totalt bokført omsetning uten henvisning til hvilke bilag som er kontrollert.
- **Kontrollhandlinger for faste, uunngåelige kostnader:**
 - For to bekreftelser har regnskapsførerselskapet ikke spesifisert hvilke bilag som er kontrollert.
- **Kontrollhandlinger for små foretak (kun ordning 3):**
 - For én bekreftelse hvor søkerforetaket i søknaden er angitt som et lite foretak, har ikke regnskapsførerselskapet dokumentert sine handlinger for å kontrollere at søkerforetaket oppfyller kriteriene for å anses som et lite foretak. Det foreligger ingen oversikt over hvilke foretak som inngår i beregningen for å kontrollere at foretaket oppfyller kriteriene for å være et lite foretak, og det er ikke innhentet oppdatert aksjeeierbok for å bekrefte hvilke foretak som skal vurderes som innregnet. Finanstilsynet har etter gjennomgang påsett at klassifiseringen av søkerforetaket er korrekt, og at den manglende kontrollhandlingen ikke har påvirket støttebeløpet.
- **Kontrollhandlinger for beregnet underskudd i tilskuddsperioden (kun ordning 3):**
 - For to bekreftelser har ikke regnskapsførerselskapet på en tilstrekkelig måte dokumentert sine handlinger i forbindelse med å bekrefte innholdet i søkerforetakets søknad.

4.3 Oppsummering

Finanstilsynets første gjennomgang av tilsendt dokumentasjon av kontrollhandlinger for kompensasjonsordning 2 og 3 avdekket dokumentasjonsmangler for flere av de gjennomførte kontrollhandlingene.

Finanstilsynet rettet forespørsler til de aktuelle regnskapsførerselskapene og har mottatt forklaringer og supplerende dokumentasjon som viser at kontrollhandlingene i stor grad er utført og dokumentert.

Med unntak av ett oppdrag i et regnskapsførerselskap er alle bekreftelsene som er gjennomgått, gjort for foretak der regnskapsførerselskapene har et løpende regnskapsføreroppdrag. Det er i redegjørelser og tilsvaret henvist til at flere av kontrollhandlingene er dekket gjennom det løpende arbeidet med regnskapsføreroppdragene. Selv om flere av oppgavene er utført som en del av oppdragsutførelsen, er det krav om at kontrollhandlingene må dokumenteres slik at de kan etterprøves.

De 11 funnene som er presentert i tabell 2 ovenfor, knytter seg til ni bekreftelser. Av totalt 56 bekreftelser gir dette mangler i enkelte kontrollhandlinger på 16 prosent av de kontrollerte bekreftelsene. Manglene betyr ikke nødvendigvis at søknaden ikke skulle vært innvilget, eller er innvilget med feil støttebeløp. Av disse ni bekreftelsene er tre bekreftelser avgitt av samme regnskapsførerselskap. Manglene kan utgjøre brudd på regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 6.1 og regnskapsførerforskriften § 3-2.

5 Bekreftelser fra revisjonsselskap

Revisors gjennomføring av kontrollhandlinger og bekreftelse av innholdet i søknad om kompensasjon er underlagt bestemmelsene i kompensasjonsforskriften § 4-5. Revisor plikter også å følge bestemmelsene om revisorbekreftelser i revisorloven § 9-10 første ledd og ISRS 4400 – avtalte kontrollhandlinger. Revisorloven § 9-10 første ledd⁹ krever at revisor utfører slike oppdrag med profesjonell skepsis, i tillegg til at utførelsen og dokumentasjonen skal være i samsvar med god revisjonsskikk. ISRS 4400 inneholder detaljerte bestemmelser knyttet til oppdraget, herunder oppdragsinnmåling og -utførelse og rapportering av funn.

5.1 Gjennomgang av bekreftelsene

Oversikt over funn fra gjennomgangen av revisjonsforetakenes kontrollhandlinger for å avgi bekreftelse på søknader om kompensasjon, fremgår av tabell 3 under. Funnene er nærmere omtalt i punkt 5.2.

Tabell 3: Funn i utvalgte bekreftelser avgitt av revisjonsselskap

Kontrollhandling	Kompensasjonsordning 2	Kompensasjonsordning 3
Arkivering av dokumentasjon	1	0
Innledende kontrollhandlinger for vilkår for støtte	0	0
Omsetning for tilskuddsperioden	0	1
Omsetning for sammenligningsperioden	0	2
Gjennomgang av bankkontoer for tilskuddsperioden	2	1
Faste uunngåelige kostnader	1	0
Foretaket har ansatte og det er utbetalt lønn mellom august 2019 og september 2020	0	0
Ordinært resultat før skatt i søknaden stemmer med årsregnskap avsluttet før 1. mars 2020	0	0
Betalte skatter, avgifter og forskuddstrekk forfalt før 29. februar 2020	1	1
Skattemelding for merverdiavgift med frist i tilskuddsperioden	1	1
Kontrollhandlinger for små foretak (kun ordning 3)		3
Økonomiske vanskeligheter for mellomstore og store foretak (kun ordning 3)		1
Beregnet underskudd i tilskuddsperioden (kun ordning 3)		1
Totalt antall funn på gjennomførte kontrollhandlinger	6	11

Kilde: Finanstilsynet

⁹ Revisorloven av 1999 § 1-1 tredje ledd

5.2 Nærmere om funnene fra revisjonsselskapenes bekreftelser

- **Oppbevaring av dokumentasjonen:**
 - For én bekreftelse hadde revisjonsselskapet ikke oppbevart dokumentasjon på gjennomførte kontrollhandlinger og underdokumentasjon for bekreftelsen på en forsvarlig måte. Selskapet hadde ved et uhell slettet denne dokumentasjonen, men klarte i ettertid å dokumentere utført arbeid overfor Finanstilsynet.
- **Kontrollhandlinger for omsetning i perioden det søkes tilskudd for:**
 - For én bekreftelse har revisjonsselskapet ikke dokumentert hvilke salgsbilag som er kontrollert for å bekrefte innholdet i foretakets søknad.
- **Kontrollhandlinger for omsetning i sammenligningsperioden til perioden det søkes tilskudd for:**
 - For to bekreftelser har revisjonsselskapet ikke på en tilstrekkelig måte dokumentert sine handlinger i forbindelse med å bekrefte innholdet i foretakets søknad. I det ene tilfellet er det ikke dokumentert hvilke salgsbilag som er kontrollert, mens det i det andre tilfellet ikke fremgår hvilke dagsoppgjør som er kontrollert.
- **Kontrollhandlinger for andre mottatte offentlige tilskudd og inntektssikring:**
 - For tre bekreftelser foreligger det mangler knyttet til kontroll av avstemming av bankkontoer for å kontrollere at det ikke foreligger åpne poster på innbetalte, ikke bokførte offentlige tilskudd som skulle vært tatt hensyn til i søknaden. Innhenting av årsoppgaver fra bank sier ikke noe om den aktuelle perioden for kontroll av bokførte offentlige tilskudd. For to av bekreftelsene skyldes mangelen at revisor ikke har dokumentert at handlingen er utført. For den tredje bekreftelsen har revisor ikke utført handlingen.
- **Kontrollhandlinger for faste, uunngåelige kostnader:**
 - For én bekreftelse har revisjonsselskapet ikke spesifisert hvilke kontoer som inngår i kontrollen, og hvilke bilag som er kontrollert.
- **Kontrollhandlinger for betalte skatter, avgifter og forskuddstrekk forfalt før 29. februar:**
 - For to bekreftelser hadde ikke revisjonsselskapet kontrollert om dette foretaket hadde skatterestanser som var forfalt før 29. februar 2020. Revisor hadde kun forespurt søkerforetakets ledelse om restanser foreligger. Gjennomgangen og etterfølgende kommunikasjon viste at det aktuelle foretaket hadde slike restanser. Foretaket var dermed ikke berettiget til å motta støtte, og søknadene skulle ikke vært bekreftet av revisjonsselskapet. Dette er brudd på revisorloven § 9-10 første ledd.
- **Kontrollhandlinger for levert skattemelding for merverdiavgift med leveringsfrist innen utløpet av tilskuddsperioden:**
 - For to bekreftelser hadde revisjonsselskapet ikke kontrollert foretakets dokumentasjon på at skattemelding for merverdiavgift med leveringsfrist innen utløpet av tilskuddsperioden, var levert. Revisor hadde kun forespurt foretakets ledelse om disse forholdene, uten ytterligere undersøkelser.

- **Kontrollhandlinger for små foretak (kun ordning 3):**

- For tre bekreftelser, hvor foretaket fremstilles som et lite foretak, har revisjonsselskapet ikke dokumentert sine handlinger for å kontrollere at foretaket oppfyller kriteriene for å anses som et lite foretak. Det foreligger ingen oversikt over hvilke foretak som inngår i beregningen, og det er ikke innhentet oppdatert aksjeeierbok for å bekrefte hvilke foretak som skal vurderes som innregnet basert på at de har eierandel på over 25 prosent.

For én av disse tre bekreftelsene har det vist seg at de aktuelle kontrollhandlingene ikke ble gjennomført. Forklaringen fra revisor har vært at foretaket ikke er et lite foretak, men at det ved et uhell ble krysset av feil i søknaden om kompensasjon. For den samme bekreftelsen har revisjonsselskapet ikke utført de nødvendige kontrollhandlingene for å kontrollere at foretaket ikke er under økonomiske vanskeligheter (kun ordning 3). Årsaken har vært at det i foretakets søknad ble feilaktig krysset av for at foretaket er et lite foretak, og at man derfor ikke har gjennomført kontrollhandlingen som gjelder mellomstore og store foretak. Manglende kontrollhandling har ikke påvirket støttebeløpet.

- **Kontrollhandlinger for beregnet underskudd i tilskuddsperioden (kun ordning 3):**

- For én bekreftelse har ikke revisjonsselskapet på en tilstrekkelig måte dokumentert sine handlinger i forbindelse med å bekrefte innholdet i søkerforetakets søknad.

5.3 Oppsummering

Gjennomgangen av utførte kontrollhandlinger for kompensasjonsordning 2 og 3 avdekket dokumentasjonsmangler på flere av de gjennomførte kontrollhandlingene.

Finanstilsynet har etter forespørsler til revisjonsselskapene mottatt forklaringer og supplerende dokumentasjon for å avklare om kontrollhandlingene likevel er utført og dokumentert.

De 17 funnene som er presentert i tabell 3 ovenfor, knytter seg til ti bekreftelser. Av totalt 66 bekreftelser gir dette mangler i enkelte kontrollhandlinger på 15 prosent av de kontrollerte bekreftelsene. Manglene betyr ikke nødvendigvis at søknaden ikke skulle vært innvilget, eller er innvilget med feil støttebeløp. Finanstilsynet konkluderer med at det foreligger brudd på to bekreftelser, og at det er dokumentasjonsmangler på åtte bekreftelser. Bekreftelser med brudd på kontrollhandlinger og feilaktig avgitt bekreftelse hos revisjonsselskapene gjelder det samme revisjonsselskapet. De to bekreftelsene utgjør vesentlige brudd på revisorloven § 9-10 første ledd, jf. ISRS 4400 punkt 14.

Flere av revisjonsselskapene henviser til at flere av kontrollhandlingene er dekket gjennom interim- og årsoppgjørrevisjonen de har utført hos foretakene. Selv der dette er tilfellet, må det komme frem en tydelig sammenheng mellom kontrollhandlingene for de ulike bekreftelsene og arbeidet som er gjort tidligere for kunne etterprøve at handlingene er utført og dokumentert etter revisorloven § 9-10 første ledd, jf. ISRS 4400 punkt 14.

6 Oppsummering

Flere av de kontrollerte regnskapsfører- og revisjonsselskapene har anvendt bransjeforeningenes beregningsmodeller og kontrollskjemaer. Bransjeforeningene har i forbindelse med kompensasjonsordningene utarbeidet materiell for sine medlemmer og andre. Dette har gjort kontrollen og dokumentasjonen enklere ettersom disse til enhver tid har vært oppdatert med eventuelle endringer i ordningene og trolig bidratt til oppfyllelsen av kravene til kontrollhandlingene.

Finanstilsynet har kontrollert 122 bekreftelser i forbindelse med tematilsynet. Tilsynet avdekket mangler i enkelte gjennomførte kontrollhandlinger hos regnskapsfører- og revisjonsselskapene. Manglene betyr ikke nødvendigvis at søknadene ikke skulle vært innvilget, eller er innvilget med feil støttebeløp.

Finanstilsynets gjennomgang av bekreftelsene for kompensasjonsordning 2 og 3 viser at regnskapsfører- og revisjonsselskapene i stor grad har gjennomført de kontrollhandlingene som er nødvendige for å kunne bekrefte søknadene, og har ivaretatt oppgaven på en tilfredsstillende måte. Finanstilsynet vil der gjennomgangen tilsier dette, følge opp enkelte regnskapsfører- og revisjonsselskap særskilt.

